

Ödeme Hizmetlerinde Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Rehber

Amaç

Açık bankacılık, finansal sistemdeki verilerin belirlenen düzenlemelere uygun bir şekilde standart Uygulama Programlama Arayüzleri (Application Programming Interface, API) aracılığı ile müşterinin açık rızası dâhilinde üçüncü taraf hizmet sağlayıcıların erişimine açılmasıdır. Bu sayede üçüncü taraf hizmet sağlayıcılar rekabet ortamında geliştirdikleri yenilikçi finansal hizmetler ile kullanıcılara çok daha hızlı, düşük maliyet ve yüksek kullanıcı deneyimi ile işlem gerçekleştirme imkânı sunarken, finansal kuruluşlar da temel hizmetlerini kullanıcılara üçüncü taraf hizmet sağlayıcılar vasıtasıyla daha yaygın ve müşteri ihtiyaçlarına en uygun şekilde kullanılabilmektedir. Çok çeşitli bankacılık hizmetleri ve finansal hizmetleri içeren açık bankacılık uygulamalarının bir çeşidi olarak, 12 Kasım 2019 tarihli ve 7192 sayılı "Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilen 6493 sayılı *Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun* (**Kanun**) 12 nci maddesinin birinci fıkrasına TCMB'nin yetki ve sorumluluk alanında bulunan ödemeler alanı için tanımlanmış iki temel hizmet eklenmiştir:

- **Ödeme Emri Başlatma Hizmeti:** Ödeme hizmeti kullanıcısının isteği üzerine başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısında bulunan ödeme hesabıyla ilgili sunulan ödeme emri başlatma hizmeti [(f) bendi],
- **Hesap Bilgisi Hizmeti:** Ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan bir veya daha fazla ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrimiçi platformlarda sunulması hizmeti [(g) bendi].

Ödeme Hizmetleri Veri Paylaşım Servisleri (ÖHVPS) olarak adlandırılan söz konusu iki hizmet ile ödemeler alanındaki açık bankacılık servisleri Avrupa Birliği Ödeme Hizmetleri Direktifi'nin ikinci sürümü (Payment Services Directive 2-PSD2) ile uyumlu şekilde tanımlanmıştır. Diğer taraftan, 7192 sayılı Kanun ile 6493 sayılı Kanun'da yapılan değişiklikler çerçevesinde TCMB tarafından hazırlanan "*Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelik*" (**Yönetmelik**) ve "*Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliğ*" (**Tebliğ**) 1 Aralık 2021 tarihli ve 31676 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş olup söz konusu düzenlemeler ile ÖHVPS'ye ilişkin temel hususlar ile ilgili çerçeve çizilmiştir.

İşbu rehber ile, söz konusu iki yeni ödeme hizmeti ile ilgili olarak,

- Ödemeler alanında sıklıkla karşılaşılan bazı iş modellerinin ödeme emri başlatma ve hesap bilgisi hizmetleri açısından faaliyet izni alınmasını gerektirip gerektirmediği,
- Lisans ve teknik sertifikasyon süreci

gibi konularda tüm paydaşlar açısından yol gösterici bir doküman oluşturulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, TCMB'ye yapılacak başvuruların taraflarca daha sağlıklı bir şekilde değerlendirilmesinin ve sonuçlandırılmasının mümkün olacağı düşünülmektedir.

Rehberde yer alan değerlendirmeler genel hususlar açısından bir çerçeve çizmekte olup nihai değerlendirmeler iş modellerinin özelliklerine göre 6493 sayılı Kanun ve ilgili ikincil düzenlemeler kapsamında resmi başvuru sonrasında TCMB tarafından yapılacaktır.

İlgili Düzenlemeler

Ödeme hizmetlerinde veri paylaşım servislerine yönelik ödeme hizmetleri, **Kanun**'un 12 nci maddesinin birinci fıkrası ve **Yönetmeliğin** 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinde şu şekilde tanımlanmıştır:

- (f) *Ödeme hizmeti kullanıcısının isteği üzerine başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısında bulunan ödeme hesabıyla ilgili sunulan ödeme emri başlatma hizmeti.*

(g) Ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan bir veya daha fazla ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrim içi platformlarda sunulması hizmeti.

Ayrıca, **Yönetmeliğin** 59, 60, 61 nci maddeleri sırasıyla; "Ödeme emri başlatma hizmeti ile hesap bilgisi hizmetine ilişkin esaslar", "Ödeme emri başlatma hizmetinin sunulması esnasında ödeme hesabına erişim kuralları"nı ve "Hesap bilgisi hizmetinin sunulması esnasında ödeme hesabı bilgilerine erişim ve bunların kullanımı kuralları"nı, **Tebliğin** üçüncü bölümü ise (23-27 nci maddeler) veri paylaşım servislerinde tarafların bilgi sistemleri altyapıları açısından teknik yükümlülüklerini düzenlemektedir.

Ek olarak, **Yönetmeliğin** Geçici 1 inci maddesinin dokuz ila on ikinci fıkraları ve **Tebliğin** Geçici 1 inci maddesinin iki ila dördüncü fıkralarında Ödeme Hizmetlerinde Veri Paylaşım Servislerine ilişkin geçiş hükümleri aşağıdaki şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır:

Yönetmeliğin Geçici 1 inci maddesi;

"(9) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla nezdinde ödeme hesabı bulunduran ve Banka Ödeme Sistemlerinde 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilen hesaba ödeme işlemleri açısından, toplam adedine göre ilk on katılımcı arasında yer alan ödeme hizmeti sağlayıcıları, bu Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin beşinci fıkrası kapsamında yerine getirmesi gereken yükümlülükleri 30/06/2023 tarihine kadar yerine getirir. Banka, bu süreyi, her defasında altı ayı aşmamak üzere iki kez uzatmaya yetkilidir. Nezdinde ödeme hesabı bulunduran diğer tüm ödeme hizmeti sağlayıcıları, Banka Ödeme Sistemlerinde gerçekleştirilen hesaba ödeme işlemleri açısından toplam adedine göre ilk on katılımcı arasında yer alan ödeme hizmeti sağlayıcıları için bu fıkra kapsamında Banka tarafından öngörülen sürenin tamamlanmasının ardından bu Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin beşinci fıkrası kapsamında yerine getirmesi gereken yükümlülükleri bir yıl içerisinde yerine getirir.

(10) Bu Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında teknik gereklilikleri henüz belirlenmemiş veri paylaşım servisi hizmetleri, gereklilikler belirleninceye kadar standart olmayan servisler kullanılarak verilmeye devam edilir. Banka tarafından teknik ve operasyonel gerekliliklerin belirlenmesinin ardından bu hizmetler için de en geç bir yıl içerisinde uyum sağlanarak, hizmetler söz konusu gerekliliklere uygun olarak yürütülmeye başlanır. Banka, bu süreyi, altı ayı aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

(11) Bu Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin birinci fıkrası kapsamında teknik gereklilikleri belirlenmiş veri paylaşım servisleri hizmetleri, 30/06/2023 tarihine kadar standart olmayan servisler kullanılarak da verilmeye devam edilebilir. Banka, bu süreyi, altı ayı aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

(12) Kanunun geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Bankaya yapılacak faaliyet izni başvurularından, Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. teknik kontrol ve değerlendirme sürecinde bulunanlara, sürecin Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. kaynaklı olarak tamamlanamaması halinde, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendi hükmüne tabi tutulmadan şartlı olarak faaliyet izni verilir, Bankalararası Kart Merkezi A.Ş. teknik kontrol ve değerlendirme süreci sonunda tüm gereklilikleri yerine getirme konusunda başarılı olamayanların faaliyet izni Banka tarafından iptal edilir, başarılı olanların faaliyet izni bu Yönetmeliğin 11 inci maddesinin onuncu fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli belgenin Bankaya sunulmasının ardından kesinleşir."

Tebliğin Geçici 1 inci maddesi;

"(2) Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla nezdinde ödeme hesabı bulunduran ve Banka Ödeme Sistemlerinde 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilen hesaba ödeme işlemleri açısından, toplam adedine göre ilk on katılımcı arasında yer alan ödeme hizmeti sağlayıcıları, bu Tebliğin 24 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında yerine getirmesi gereken yükümlülükleri 30/06/2023 tarihine kadar yerine getirir. Banka, bu süreyi, her defasında altı ayı aşmamak üzere iki kez uzatmaya yetkilidir. Nezdinde ödeme hesabı bulunduran diğer tüm ödeme hizmeti sağlayıcıları, Banka Ödeme Sistemlerinde gerçekleştirilen hesaba ödeme işlemleri açısından toplam adedine göre ilk on katılımcı arasında yer alan ödeme hizmeti sağlayıcıları için bu fıkra kapsamında Banka tarafından öngörülen sürenin tamamlanmasının ardından bu Tebliğin 24 üncü maddesinin birinci fıkrası kapsamında yerine getirmesi gereken yükümlülükleri bir yıl içerisinde yerine getirir.

(3) Bu Tebliğin 23 üncü maddesinin altıncı fıkrası kapsamında teknik gereklilikleri belirlenmiş veri paylaşım servisleri hizmetleri, 30/06/2023 tarihine kadar standart olmayan servisler kullanılarak da verilmeye devam edilebilir. Banka, bu süreyi, altı ayı aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.

4) Bu Tebliğin 23 üncü maddesinin altıncı fıkrası kapsamında teknik gereklilikleri belirlenmemiş veri paylaşım servisi hizmetleri, gereklilikler belirleninceye kadar standart olmayan servisler kullanılarak verilmeye devam edilir. Banka tarafından teknik ve operasyonel gerekliliklerin belirlenmesinin ardından bu hizmetler için de en geç bir yıl içerisinde uyum sağlanarak, hizmetler söz konusu gerekliliklere uygun olarak yürütülmeye başlanır. Banka, bu süreyi, altı ayı aşmamak üzere uzatmaya yetkilidir.”

Bunun yanı sıra, 6493 sayılı Kanunun Geçici 3 üncü maddenin üçüncü fıkrası;

“(3) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla bu Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinde belirtilen ödeme hizmetlerini sunmakta olup bu Kanun kapsamında ihdas edilen ödeme kuruluşu kategorisine dâhil edilebilecek olan kuruluşlar, bu Kanun kapsamında Bankaca çıkarılacak ilgili yönetmeliklerin yayımı tarihinden başlayarak bir yıl içinde Bankaya başvurarak gerekli izinleri almak zorundadır.”

ile 1 Ocak 2020 tarih itibarıyla (f) ve (g) bentlerinde belirtilen ödeme hizmetlerini sunmakta olup Kanun kapsamında ihdas edilen ödeme kuruluşu kategorisine dâhil edilebilecek olan kuruluşların Yönetmeliğin yayımı tarihinden başlayarak bir yıl içerisinde (1 Aralık 2022 tarihine kadar) TCMB'ye başvurarak gerekli izinleri alması gerektiği düzenlenmiştir.

Ödeme Hizmetlerinde Veri Paylaşım Servisleri

Ödeme hizmetleri veri paylaşım servisleri kapsamında iki tür Ödeme Hizmeti Sağlayıcı bulunmaktadır:

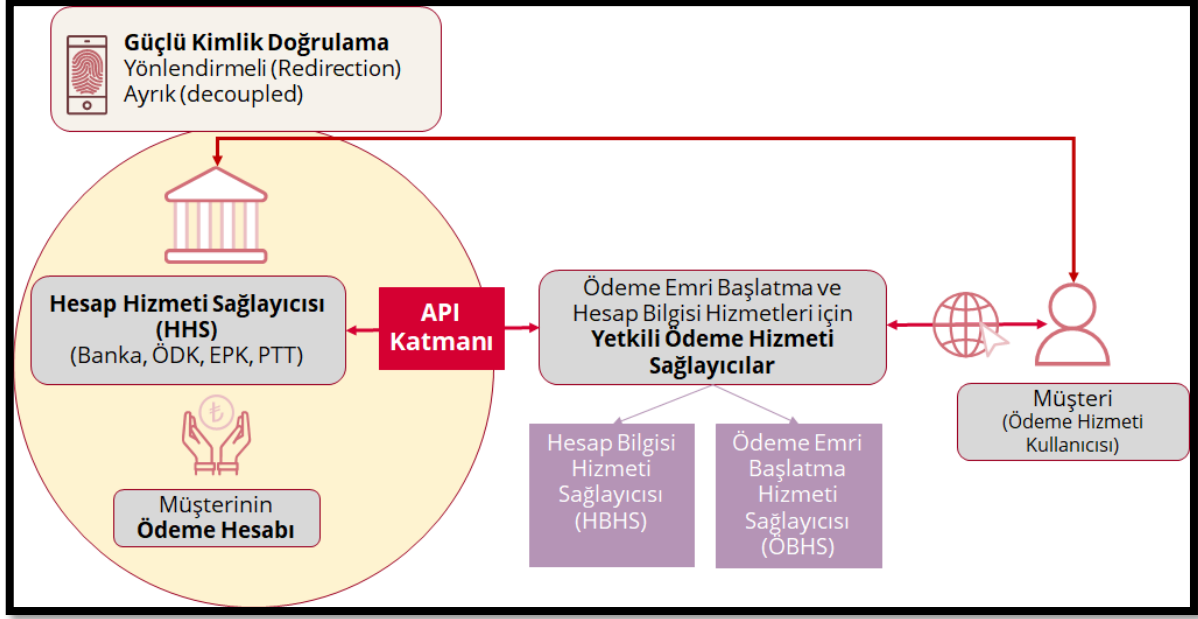
- i. **Hesap Bilgisi Hizmeti Sağlayıcısı [HBHS, ing. Account Information Service Provider (AISP)]**
- ii. **Ödeme Emri Başlatma Hizmeti Sağlayıcısı [ÖBHS, ing. Payment Initiation Service Provider (PISP)].**

Gerekli izinlere sahip olarak bu hizmetlerden birini veya her ikisini sunan Ödeme Hizmeti Sağlayıcılar ÖHVPS servisleri kapsamında **Yetkili Ödeme Hizmeti Sağlayıcısı (YÖS)** olarak, nezdinde ödeme hesabı bulunan ödeme hizmeti sağlayıcıları ise **Hesap Hizmeti Sağlayıcısı [HHS, ing. Account Servicing Payment Service Provider (ASPSP)]** olarak adlandırılmaktadır. Düzenlemeler uyarınca bankalar, elektronik para kuruluşları, ödeme kuruluşları ve Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş., HHS olacaktır.

Hesap Bilgisi Hizmeti Sağlayıcısı (HBHS) ödeme hizmeti kullanıcısının farklı **Hesap Hizmeti Sağlayıcılar** nezdindeki hesaplarının bilgilerini derleyerek anılan bilgileri ödeme hizmeti kullanıcısına (ÖHK) tek bir uygulamadan çevrimiçi platformlarda sunar. **Ödeme Emri Başlatma Hizmeti Sağlayıcısı (ÖBHS)** ise ÖHK'nin talebi üzerine ÖHK'nin **Hesap Hizmeti Sağlayıcısı'nda (HHS)** bulunan ödeme hesabından ödeme işlemi başlatır (Şekil 1).

Yönetmelik ve Tebliğ hükümlerine göre ÖHVPS için temel prensipler şu şekilde özetlenebilir:

- HHS, ödeme hizmetleri veri paylaşım servislerini BKM Geçidi (GEÇİT) aracılığı ile HBHS ve ÖBHS'ye sunmakla yükümlüdür.
- Ödeme emri başlatma hizmetinde açık iletişim servisinin tarafları ÖBHS ile HHS'dir.
- Hesap bilgisi hizmetinde açık iletişim servisinin tarafları HBHS ile HHS'dir.
- HHS, GEÇİT ve ÖBHS/HBHS arasında bağlantılar uçtan uca güvenli bir şekilde sağlanmaktadır.
- ÖHVPS kapsamında müşteriye HHS nezdinde **Güçlü Kimlik Doğrulama (GKD)** yapılması esastır.

Şekil 1: Ödeme Hizmetleri Veri Paylaşım Servisleri (ÖHVPS) genel gösterimi

Uygulama Mimarisi

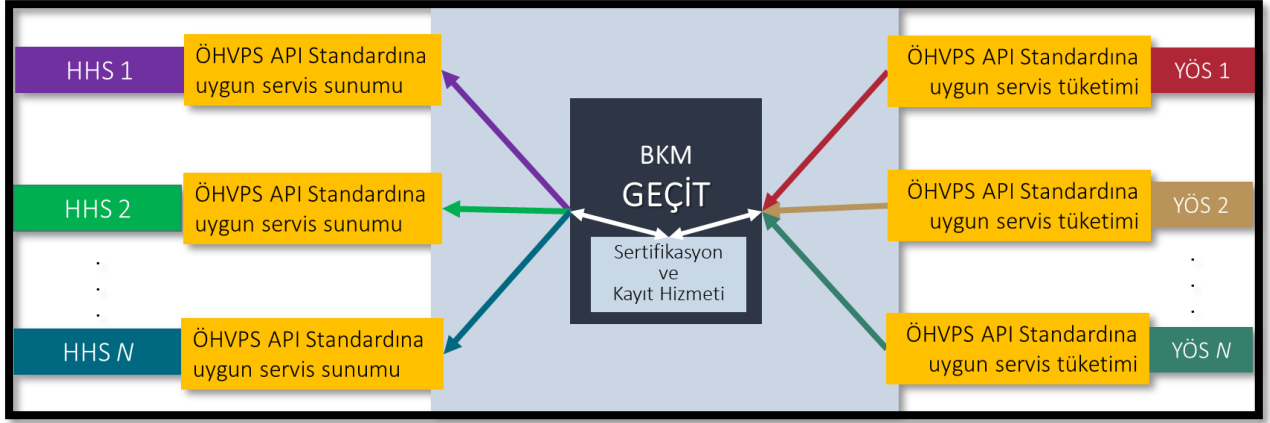
TCMB ve Bankalararası Kart Merkezi (BKM) eşgüdümünde Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği üyesi bankalar, Türkiye Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları Birliği üyesi kuruluşlar ve açık bankacılık alanında (6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentlerinde tanımlanan) faaliyette bulunan şirketlerin temsilcilerinin yer aldığı geniş katımlı ÖHVPS Çalışma Grubu tarafından yürütülen çalışmalar sonucunda TCMB tarafından **ÖHVPS'ye ilişkin standart servislerin** teknik ve operasyonel gereksinimleri belirlenmiş ve söz konusu hususlar **ÖHVPS API ilke ve Kuralları (ÖHVPS API Standardı)** adıyla kamuya açık bir şekilde TCMB [internet sayfasında](#) yayınlanmıştır.

Ek olarak, söz konusu ÖHVPS API Standardının geliştirme sürümleri de [github platformunda](#) erişime açılmıştır.

Diğer taraftan, ülkemiz koşulları ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak, paydaşların hızlı entegrasyonu, verimli ve etkin bir ödeme hizmetleri veri paylaşım servisleri deneyimi için **teknik hizmet sağlayıcı odaklı** bir uygulama mimarisi tasarlanmış ve bu doğrultuda BKM'nin teknik hizmet sağlayıcı olarak belirlenmesi ile BKM tarafından tamamen yerli, beşeri ve teknik kaynaklar ile geliştirilen BKM Geçidi (**GEÇİT**), ortak ÖHVPS altyapısı olarak konumlandırılmıştır.

Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin beşinci fıkrası uyarınca HHS'lerin BKM Geçidine bağlanarak nezdinde bulunan ödeme hesaplarına ilişkin 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) veya (g) bentlerinde yer alan ödeme hizmetlerinin sunulması için talepte bulunan tüm diğer yetkili ödeme hizmeti sağlayıcılarına gerekli altyapıyı sağlamaları hükme bağlanmıştır. Böylece, ÖHVPS için yetkilendirilmiş üçüncü taraf ödeme hizmeti sağlayıcıların (HBHS, ÖBHS), ÖHVPS API standardına uygun şekilde Hesap Hizmeti Sağlayıcılar (HHS) tarafından sunulan servisleri tükettiği bir uygulama mimarisi ile verimli ve etkin çalışan, yeniliklere açık ve rekabetçi bir ekosistem tesis edilmiştir.

ÖHVPS'nin HHS'ler tarafından **GEÇİT** vasıtasıyla sunulduğu uygulama mimarisi Şekil 2'de yer almaktadır.

Şekil 2: Ödeme Hizmetleri Veri Paylaşım Servisleri Uygulama Mimarisi

Kurgulanan mimaride, HHS'ler **ÖHVPS API Standardına** uygun olarak geliştirecekleri servisleri **GEÇİT** üzerinden YÖS'lere kullanırlar. Bu şekilde, HHS'lerin ÖHVPS için BKM ile güvenli kanaldan tek bir entegrasyon sağlamaları yeterli olacaktır. Diğer taraftan, YÖS'ler de **GEÇİT** ile tek bir entegrasyon sağlayarak sisteme dahil olabileceklerdir.

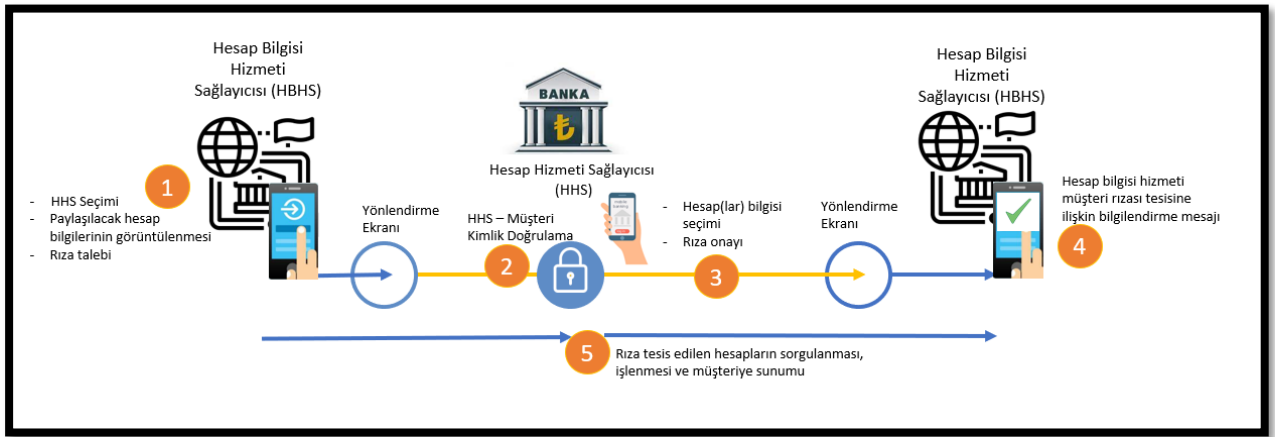
TCMB tarafından belirlenen teknik ve operasyonel gerekliliklere uyum sağlanıp sağlanmadığı, BKM tarafından yürütülecek teknik kontrol ve değerlendirme (teknik sertifikasyon) sürecinin sonucunda tespit edilecektir. BKM, bu ekosistem için merkezi kayıt (HHS ve YÖS sertifikasyon bilgilerinin ve işlem kayıtlarının merkezi olarak tutulması), test ve sertifikasyon çözümleri, deney ortamı (simülasyon) uygulaması, destek ve raporlama hizmetleri sunmaktadır.

ÖHVPS Kapsamında Örnek İş Modelleri ve Değerlendirmeleri

1. Hesap Bilgisi Hizmeti

Hesap Bilgisi Hizmeti ödeme hizmeti kapsamında lisanslı olan Hesap Bilgisi Hizmeti Sağlayıcıları, ödeme hizmeti kullanıcısının farklı HHS nezdindeki hesaplarına ait bilgileri derleyerek çevrimiçi platformlarda toplu şekilde müşterilerine sunmaktadır.

Ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan bir veya daha fazla ödeme hesabına ilişkin konsolide edilmiş bilgilerin çevrimiçi platformlarda sunulması hizmetini sunan kuruluşların Kanunun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi çerçevesinde TCMB'den faaliyet izni alması gerekmektedir.

Şekil 3: Hesap Bilgisi Hizmeti Örnek İş Akışı

Hesap bilgisi hizmeti temel olarak, **rıza tesis ve hesap bilgilerinin alınması** olarak iki aşamadan oluşmaktadır. HBHS müşterisi ödeme hizmeti kullanıcı HBHS uygulaması üzerinde, nezdinde bilgilerini alacağı hesabın olduğu HHS'yi seçerek rıza talebinde bulunur. Müşterinin kimliğinin doğrulanması ve rıza talebinin onaylanması için HHS ekranına yönlendirilen ÖHK, HHS üzerinde rıza vereceği hesap veya hesapları seçtikten sonra onaylayarak rıza tesisini gerçekleştirmiş olacaktır. Rıza tesisinin tamamlanmasının ardından HBHS tarafından ilgili hesap (hesap bilgisi, hesap bakiyesi, hesap hareketleri) sorgulanmaya hazır hale gelmiş olacaktır.

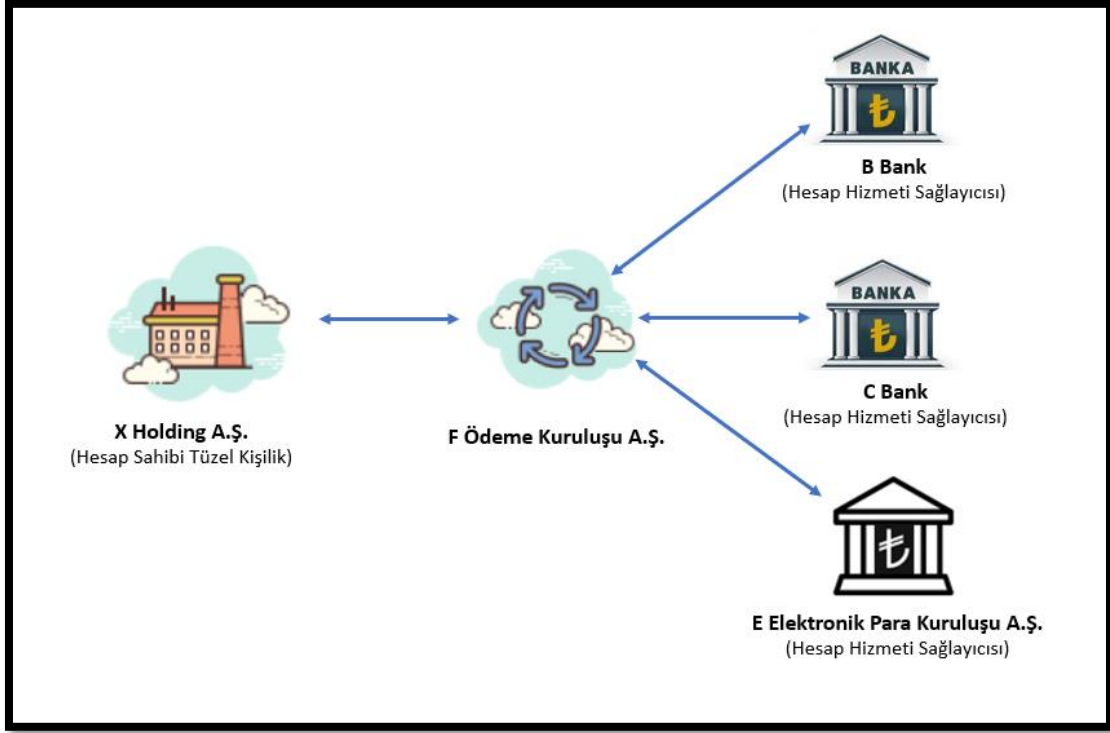
ÖHVPS'ye göre (g) bendi kapsamında, tüzel veya gerçek müşteri, hesabının bulunduğu ödeme hizmeti sağlayıcısına (HHS) doğrudan erişim sağlamadan aradaki üçüncü bir taraf (YÖS) aracılığı ile hesaplarına erişmektedir. Anılan işlemler çerçevesinde gerekli hukuki ilişki ve sorumluluk tesisi HHS ile YÖS arasında oluşturulmakta olup HHS'ye karşı teknik/idari/hukuki sorumlu olan ve sözleşme yapan taraf YÖS olmaktadır. Diğer taraftan, GEÇİT altyapısı kullanılarak gerçekleştirilecek hizmet özelinde ise, HHS ve YÖS'ler birbirleri ile herhangi bir anlaşma/sözleşme/taahhütname imzalamayacak olup, her iki tarafın da bu hizmetten yararlanmak için BKM ile taahhütname imzalaması gerekecektir.

Bu kapsamda, farklı iş modellerine ilişkin değerlendirmelerde HHS, YÖS ve Müşteri arasındaki muhataplık ilişkisi ve teknik/idari/hukuki sorumlulukların kimde olduğu önem kazanmaktadır.

Buna göre, her ne kadar iş modeli özelinde değerlendirme yapılması gerekse de genel olarak "*Müşterinin doğrudan HHS ile sözleşme yapması, HHS'nin sunduğu hizmetleri hukuken doğrudan HHS'den almaya devam etmesi ve bu kapsamda üçüncü taraftan sadece teknik hizmet alması*" şeklindeki iş modelleri ÖHVPS kapsamında değildir.

Aşağıda, sektörden gelen farklı iş modelleri ve bu modellerin (g) bendi (Hesap Bilgisi Hizmeti) kapsamına girip girmediği açıklamaları ile birlikte sunulmaktadır:

Senaryo 1:

Şekil 4: Senaryo 1

F Ödeme Kuruluşu A.Ş.; B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. ile yaptığı ayrı ayrı protokole istinaden, müşterilerine sunmak üzere kendi altyapısı üzerinden belirli frekanslar ile yaptığı sorgulara yanıt almaktadır.

X Holding A.Ş. (Hesap Sahibi Tüzel Kişilik – Ödeme Hizmeti Kullanıcısı /Müşteri); X Holding A.Ş. tüzel kişiliği idari ve operasyonel süreçlerine ilişkin olarak (Muhasebe, Sipariş, İade, Hesap Mutabakatı, vb.) B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. (HHS'ler) nezdinde yer alan kendi hesapları için hesap hareketlerini izlemek istemektedir. Bu hizmetin alımı için F Ödeme Kuruluşu A.Ş. ile sözleşme imzalamıştır.

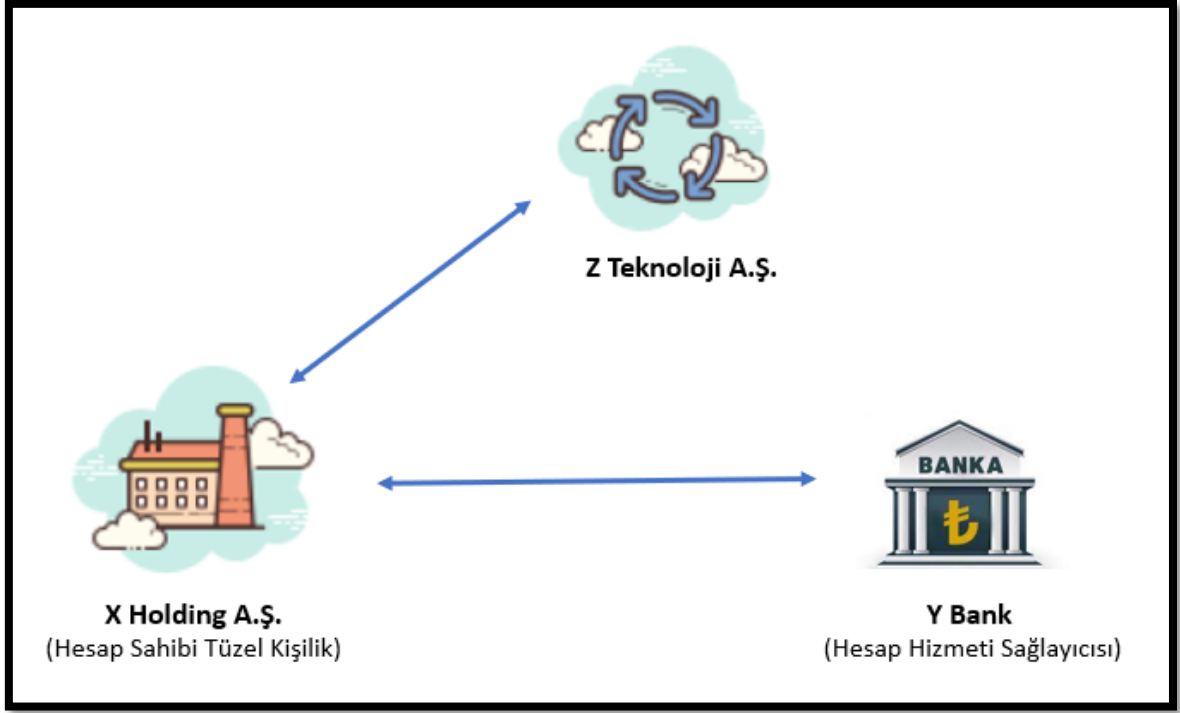
B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş.; X Holding tüzel kişiliğinin nezdinde hesap bulundurduğu Hesap Hizmet Sağlayıcılarıdır. Bu kuruluş ve bankaların teknik/idari/hukuki sorumluluk anlamlarında muhatabı F Ödeme Kuruluşu A.Ş. olup F Ödeme Kuruluşu A.Ş. ile yapmış oldukları protokole istinaden web servisleri aracılığıyla X Holding A.Ş.'ye ait hesaplara ilişkin F Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin belirli frekanslar ile yaptığı sorgulamalarına yanıt dönmektedirler (Şekil 4).

- *F Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin faaliyeti Kanun kapsamında faaliyet izni gerektiren bir açık bankacılık hizmeti (6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrası (f) ve/veya (g) bentleri) midir?*

Evet.

F Ödeme Kuruluşu A.Ş.; B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. (HHS'ler) ile yaptığı birebir sözleşmeler kapsamında doğrudan muhatap olup bu bankalara karşı teknik/idari/hukuki sorumlu durumundadır. Bankalarla yaptığı bu sözleşmeler ve entegrasyon kapsamında müşterilerine hesap bilgisi hizmeti sunmaktadır. Bu iş modeli (g) kapsamında değerlendirilmekte olup F Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin TCMB'den faaliyet izni alması gerekmektedir.

Senaryo 2:

Şekil 5: Senaryo 2

X Holding A.Ş. (Hesap Sahibi Tüzel Kişilik); X Holding A.Ş. tüzel kişiliği idari ve operasyonel süreçlerine ilişkin olarak (Muhasebe, Sipariş, İade, Hesap Mutabakatı, vb.) Y Bank (HHS) nezdindeki hesap hareketlerine Web Servis gibi metotlar ile yetkili IP'si üzerinden ulaşmaktadır. Y Bank'ın teknik/idari/hukuki sorumluluk anlamlarında muhatabı X Holding A.Ş.'dir. X Holding A.Ş. kendi hesaplarına dair elde ettiği okumaları Z Teknoloji A.Ş.'ye ileterek ihtiyaç duyduğu ilgili katma değerli servisleri almaktadır.

Y Bank (HHS); Y Bank, X Holding A.Ş. tüzel kişiliğinin nezdinde hesap bulundurduğu Hesap Hizmet Sağlayıcılarından (Banka) herhangi bir tanesidir. Y Banka, X Holding A.Ş. ile yapmış olduğu protokole istinaden Web Servisleri aracılığıyla yetkili IP'nin belirli frekanslar ile yaptığı sorgulara yanıt dönmektedir.

Z Teknoloji A.Ş. (Teknoloji Firması); X Holding A.Ş. kendi hesaplarına ait hareketleri Z Teknoloji A.Ş. firmasına iletmekte ve sonrasında X Holding A.Ş. idari ve operasyonel süreçlerini yönetmek için Z Teknoloji A.Ş.'den ihtiyaç duyduğu kurgu ve yapıda konsolide bir servisi sorgu yoluyla çağırılmaktadır (Şekil 5).

- Z Teknoloji A.Ş.'nin faaliyeti Kanun kapsamında faaliyet izni gerektiren bir açık bankacılık hizmeti (6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrası (f) ve/veya (g) bentleri) midir?

Hayır.

6493 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası anılan Kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak değerlendirilmeyen işlem ve hizmetleri belirlemekte ve bu fıkranın (ğ) bendi ile,

"Teknik hizmet sağlayanların sunduğu, ödeme hizmetlerinde provizyon işlemlerinin yapılmasını destekleyen, verinin işlenmesi, saklanması, güvenliğinin sağlanması, gizliliğinin korunması ve doğrulanması ile bilgi teknolojisi, iletişim ağı ve ödeme hizmetleri için kullanılan araçların tedarik ve bakımını kapsayan, teknik hizmet sağlayanların işlemin herhangi bir anında transfer edilen fonun sahibi olmadığı hizmetler"

olarak tanımlanan hizmetler 6493 sayılı Kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak değerlendirilmemektedir.

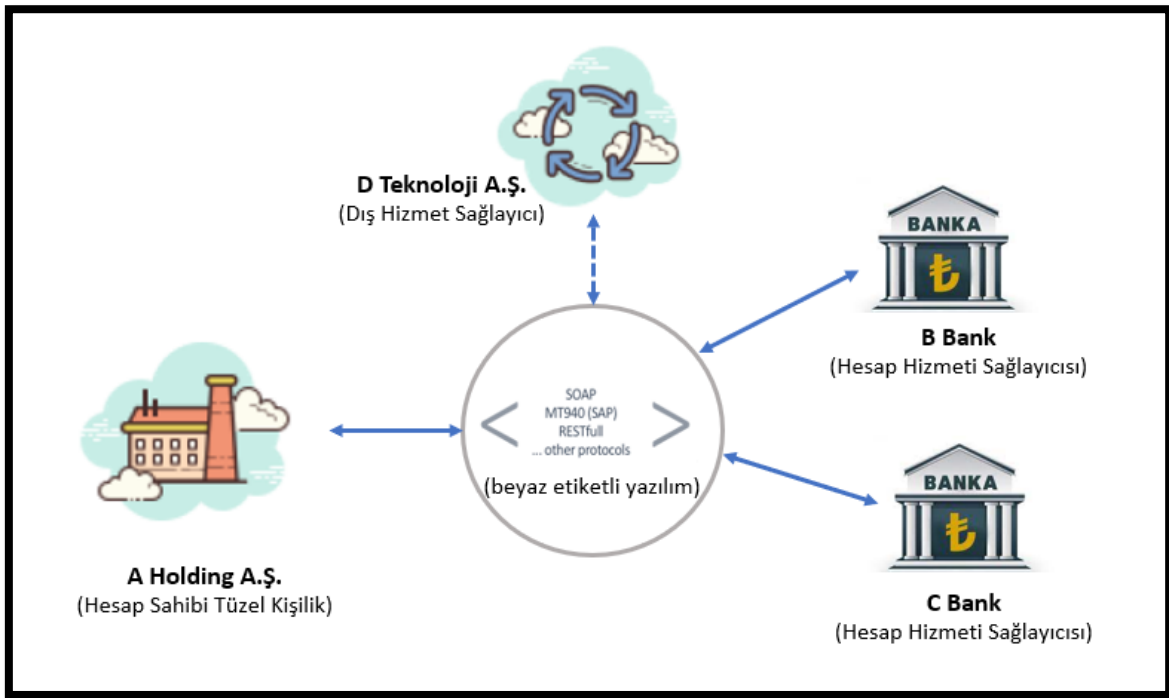
- Y Bank'ın 30 Haziran 2023 tarihinde BKM entegrasyonunu yapacak ilk 10 HHS 'den biri olması durumunda, mevcutta müşterilerine yani X Holding A.Ş. gibi firmalara idari ve operasyonel süreçlerini yönetebilmeleri için sunduğu web servislerini vermesinin önünde bir sakınca var mıdır?

Y Bank'ın ilk 10 HHS içerisinde yer alması verilen hizmetin ÖHVPS kapsamında olmadığı değerlendirilmesini değiştirmemektedir. Diğer bir ifade ile, söz konusu hizmet ÖHVPS kapsamında olmayıp bu şekilde sunulmasında sakınca bulunmamaktadır.

- Y Bank ile X Holding A.Ş. arasında imzalanan web servis protokolünde yetkilendirilen IP sahipliğinin Z Teknoloji A.Ş. firmasına ait olması durumunda Z Teknoloji A.Ş.'nin Hesap Bilgisi Hizmeti Sağlayıcısı olarak faaliyet izni alma zorunluluğu var mıdır?

Müşterinin (X Holding A.Ş.) kendisi veya yetkilendirdiği Z Teknoloji A.Ş. firmasına ait IP ile Y Bank'a erişim sağlaması da değerlendirmeyi değiştirmemektedir. Bu durum, müşterinin Z Teknoloji A.Ş. firmasından dış hizmet alımı kapsamında değerlendirilmekte ve bu halde Y Bank'ın hukuki/sözleşmesel muhatabı halen X Holding A.Ş. olmaya devam etmektedir. Dolayısıyla burada bahsi geçen hizmetin (f) veya (g) bentleri kapsamında olmadığı değerlendirilmektedir.

Senaryo 3:

Şekil 6: Senaryo 3

A Holding A.Ş. (Hesap Sahibi Tüzel Kişilik); A Holding A.Ş. tüzel kişiliği idari ve operasyonel süreçlerine ilişkin olarak (Muhasebe, Sipariş, İade, Hesap Mutabakatı, vb.) B Bank ve C Bank nezdinde yer alan kendi hesapları için Hesap Hareketleri ve Online Toplu Transfer Web Servislerine ihtiyaç duymaktadır. Nezdinde hesabının olduğu tüm HHS'lerin web servislerini konsolide edecek yazılımı beyaz etiketli (white label)¹ şekilde D Teknoloji A.Ş. firmasından satın alarak ya da lisans kiralama yoluyla kendi sistemlerine entegre etmektedir. İlgili beyaz etiketli yazılım A Holding A.Ş. sunucularında çalışmakta ve ilgili banka erişimleri A Holding A.Ş. IP'leri üzerinden sağlanmaktadır. B Bank ve C Bank'ın teknik/idari/hukuki sorumluluk anlamlarında muhatabı A Holding A.Ş.'dir ve D Teknoloji A.Ş.'nin anılan bankalar ile herhangi bir şekilde teknik/idari/hukuki sorumluluk anlamlarında muhataplığı bulunmamaktadır.

¹ White label yazılım, üçüncü taraf bir dış hizmet sağlayıcıdan satın alınan yazılımın satın alan firma tarafından kendi marka ve logosu altında kendi ürünü gibi pazarlanabilmesi ya da kullanılabilmesidir.

B Bank ve C Bank (HHS); A Holding A.Ş. tüzel kişiliğinin nezdinde hesap bulundurduğu Hesap Hizmet Sağlayıcılarından herhangi birer tanesidir. B Bank ve C Bank, A Holding A.Ş. ile yapmış oldukları protokollere istinaden web servisleri aracılığıyla A Holding A.Ş. IP'lerinin belirli frekanslar ile yaptığı sorgulara yanıt dönmektedirler.

D Teknoloji A.Ş. (Dış Hizmet Sağlayıcı); D Teknoloji A.Ş., geliştirdiği yazılımı beyaz etiketli şekilde yazılım lisansı yoluyla A Holding A.Ş.'ye kullanırmaktadır ve ihtiyaç olması durumunda yazılımın entegrasyonu, bakım ve desteği için teknik servis sağlayıcı olarak destek vermektedir (Şekil 6).

- *D Teknoloji A.Ş.'nin faaliyeti Kanun kapsamında faaliyet izni gerektiren bir açık bankacılık hizmeti (6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrası (f) ve/veya (g) bentleri) midir?*

Hayır.

6493 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrası anılan Kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak değerlendirilmeyen işlem ve hizmetleri belirlemekte ve bu fıkranın (ğ) bendi ile,

"Teknik hizmet sağlayanların sunduğu, ödeme hizmetlerinde provizyon işlemlerinin yapılmasını destekleyen, verinin işlenmesi, saklanması, güvenliğinin sağlanması, gizliliğinin korunması ve doğrulanması ile bilgi teknolojisi, iletişim ağı ve ödeme hizmetleri için kullanılan araçların tedarik ve bakımını kapsayan, teknik hizmet sağlayanların işlemin herhangi bir anında transfer edilen fonun sahibi olmadığı hizmetler"

olarak tanımlanan hizmetler 6493 sayılı Kanun kapsamında ödeme hizmeti olarak değerlendirilmemektedir.

- *B Bank ve/veya C Bank'ın 30 Haziran 2023 tarihinde BKM entegrasyonunu yapacak ilk 10 HHS 'den biri olması durumunda, mevcutta müşterilerine idari ve operasyonel süreçlerini yönetebilmeleri için sunduğu web servislerini vermesinin önünde bir sakınca var mıdır?*

B Bank'ın veya C Bank'ın ilk 10 HHS içerisinde yer alması verilen hizmetin ÖHVPS kapsamında olmadığı değerlendirilmesini değiştirmemektedir. Bu nedenle söz konusu hizmetin sunulmasında sakınca bulunmamaktadır.

- *A Holding'in kendi bünyesinde bulunan, her biri ayrı tüzel kişiliği haiz sermaye şirketleri 1 Aralık 2022 tarihi sonrasında B Bank ve/veya C Bank'a A Holding'e ait olan tek bir IP belirterek bu IP üzerinden servis alabilecek midir?*

A Holding'in kendi bünyesinde bulunan her biri ayrı tüzel kişiliği haiz sermaye şirketlerinin A Holding'e ait olan tek bir IP belirterek bu IP üzerinden servis almaları durumunda holding şirketlerinin tek IP ile erişimi ÖHVPS kapsamında olmakla beraber Kanununun 12 nci maddesinin ikinci fıkrasının (j) bendinde yer alan;

"Ana şirket ile bağlı ortaklıkları veya bağlı ortaklıkların kendi aralarında gerçekleşen ve aynı gruba ait bir şirket dışında hiçbir ödeme hizmeti sağlayıcısının aracılık etmediği ödeme hizmetleri"

hükmü dahilinde istisnadan faydalanabilecek olup lisans alınmasına gerek bulunmamaktadır.

2. Ödeme Emri Başlatma Hizmeti

Ödeme emri başlatma hizmeti kapsamında lisanslı bir Ödeme Emri Başlatma Hizmeti Sağlayıcısı, ödeme hizmeti kullanıcılarının başka bir ödeme hizmeti sağlayıcısı (HHS) nezdindeki ödeme hesabından ödeme yapılabilmesi için ödeme emri vermesine aracılık etmektedir.

ÖHVPS'ye göre Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında, tüzel veya gerçek müşteri, nezdinde hesabının bulunduğu ödeme hizmeti sağlayıcısına (HHS) doğrudan erişim sağlamadan aradaki üçüncü bir taraf (YÖS) aracılığı ile ödeme emri verebilmektedir.

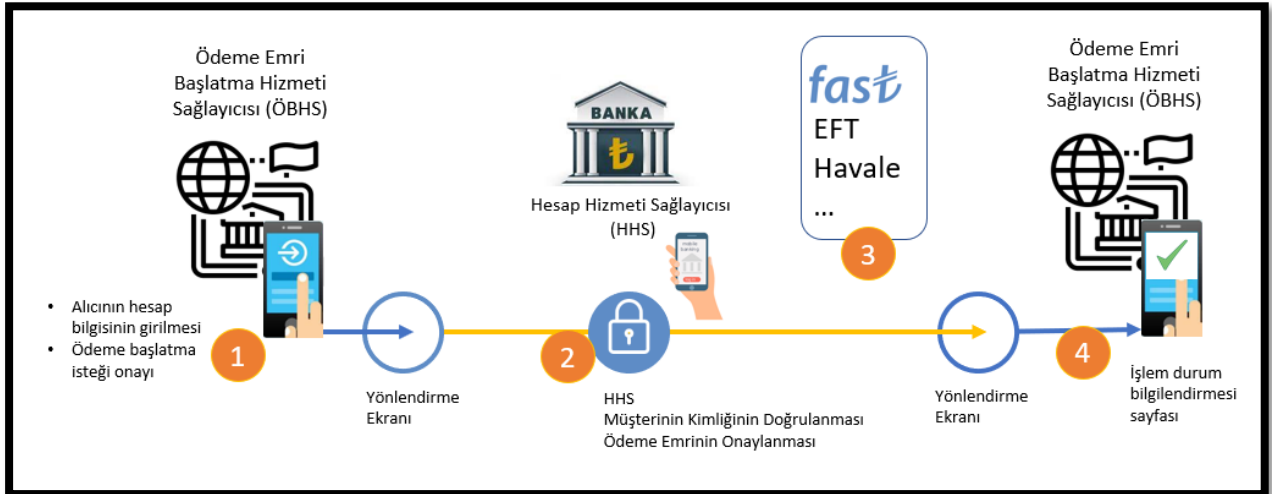
Ödeme Emri Başlatma Hizmeti için sektörde çok farklı iş modelleri tasarlanabilmektedir. Bu bölümde, Şekil 7'deki genel ve örnek bir iş akışı üzerinden yapılan değerlendirmelere yer verilmektedir.

Şekilde de görüldüğü üzere, örnek iş akışı 4 ana aşamadan oluşmaktadır:

1. Müşteri tarafından ÖBHS uygulaması üzerinden ödeme emrinin verilmesi
2. Nezdinde ödemenin yapılacağı hesabın bulunduğu HHS tarafından müşterinin kimlik doğrulaması, ödeme bilgilerinin doğrulaması ve ödeme emrinin onaylanması
3. Ödemenin gerçekleştirilmesi
4. Ödeme işlemi sonucunun müşteriye ÖBHS ekranında gösterilmesi

HHS, kendisine gelen ödeme emrini gerçekleştirirmeden önce müşterisine güçlü kimlik doğrulama veya Tebliğin 10 ncu maddesindeki hükümler saklı kalmak kaydıyla kendi risk değerlendirmesi kapsamında tek bileşenli kimlik doğrulama yapabilecek olup, ayrıca, işlem doğrulama kodu ile birlikte ÖHK'nın ödeme onayını alacaktır. Gerek Ödeme Emri Başlatma gerekse Hesap Bilgisi Sorgulama esnasında rıza tesis edilirken uygulanan Güçlü Kimlik Doğrulamaya ilişkin detaylar ÖHVPS API İlke ve Kuralları belgesi 5 inci bölümde detayları ile paylaşılmıştır.

Ödeme hizmeti kullanıcısının onayının alınması koşuluyla, ödeme hizmeti kullanıcısının ödeme hesabı bulunduran ödeme hizmeti sağlayıcısı nezdindeki ödeme hesaplarına ulaşarak ödeme emri başlatma hizmetlerinden faydalanmasına aracılık eden kuruluşların 6493 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi çerçevesinde TCMB'den faaliyet izni alması gerekmektedir.

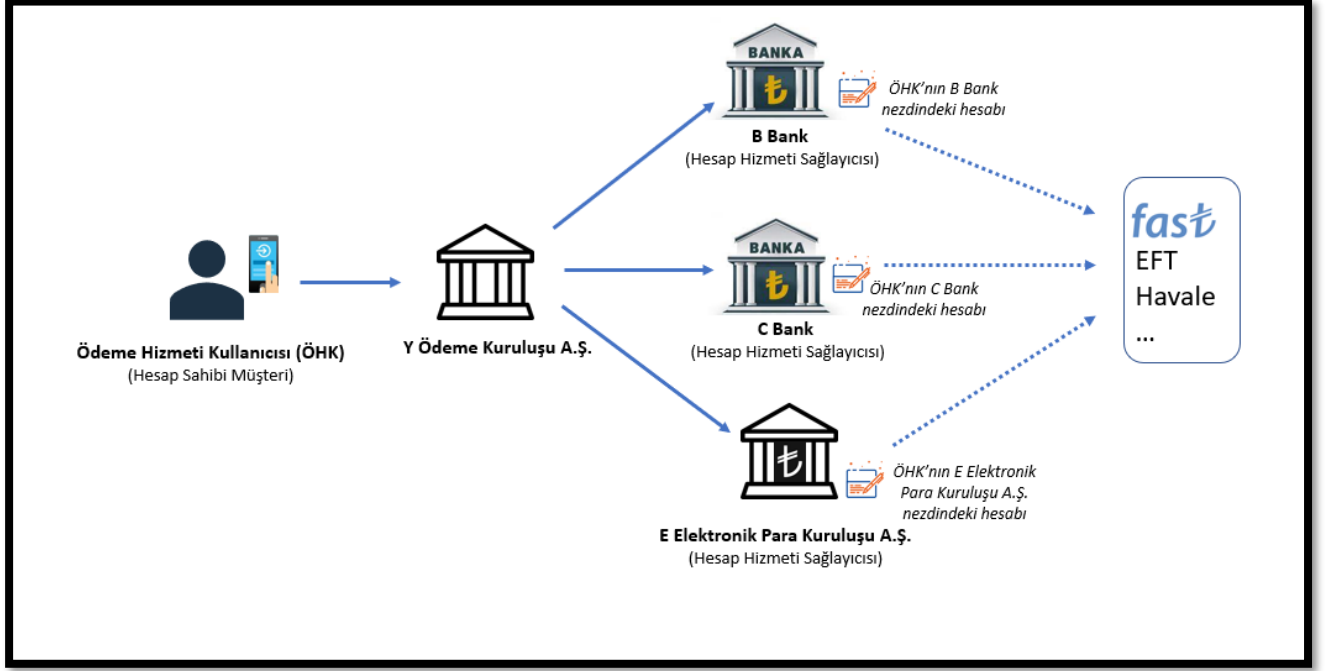

Şekil 7: Ödeme Emri Başlatma Hizmeti Örnek İş Akışı

BKM'nin **GEÇİT** ile teknik hizmet sağlayıcı olarak işlev göreceği bu sistemde HHS'ler ÖHVPS API Standardına uygun olarak geliştirecekleri servisleri **GEÇİT** üzerinden ÖBHS'lere kullanmaktadır. Böylelikle, bankalara nazaran yalın bir bilgi kaynağı ve iletişim altyapısına sahip olan ve genellikle yenilikçi iş modellerine sahip, "fintek" olarak nitelendirilebilecek kuruluşlar, güvenli tek bir platform üzerinden HHS'lerle etkili bir şekilde iletişim ve entegrasyon kurabileceklerdir.

Aşağıda, ödeme emri başlatma hizmeti kapsamında örnek iş akışları sunulmaktadır.

Senaryo 4:

Şekil 8: Senaryo 4

Ödeme Hizmeti Kullanıcısı (ÖHK, Müşteri); B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. (biri veya birkaçı) nezdinde ödeme hesabı bulunan bir müşteridir. ÖHK, Y Ödeme Kuruluşu A.Ş. uygulamasını kullanarak HHS nezdindeki hesaplarından ödeme yapmak istemektedir.

B Bank, C Bank, E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş.; Nezdinde Ödeme Hizmeti Kullanıcısına ait ödeme hesabı bulunduran Hesap Hizmet Sağlayıcılarıdır. Y Ödeme Kuruluşu A.Ş. ile yapmış olduğu protokole istinaden kendisinde ödeme hesabı bulunduran müşterilerinin çevrimiçi rızası dahilinde, Y Ödeme Kuruluşu A.Ş.'den gelen müşterilerinin ödeme emirlerini gerçekleştirmektedirler.

Y Ödeme Kuruluşu A.Ş.; Ödeme Hizmeti Kullanıcısının çeşitli bankalardaki hesaplarından para transferlerine ilişkin sözleşme yaptığı ödeme hizmeti sağlayıcısıdır. Bu hizmeti B bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. ile ayrı ayrı yaptığı protokole istinaden gerçekleştirebilmektedir. Müşterilerinin HHS'lerdeki (B Bank, C Bank veya E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş.) hesaplarından para transferi taleplerini ilgili bankalara çevrimiçi iletmektedir (Şekil 8).

- Y Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin faaliyeti Kanun kapsamında faaliyet izni gerektiren bir açık bankacılık hizmeti (6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesi birinci fıkrası (f) ve/veya (g) bentleri) midir?

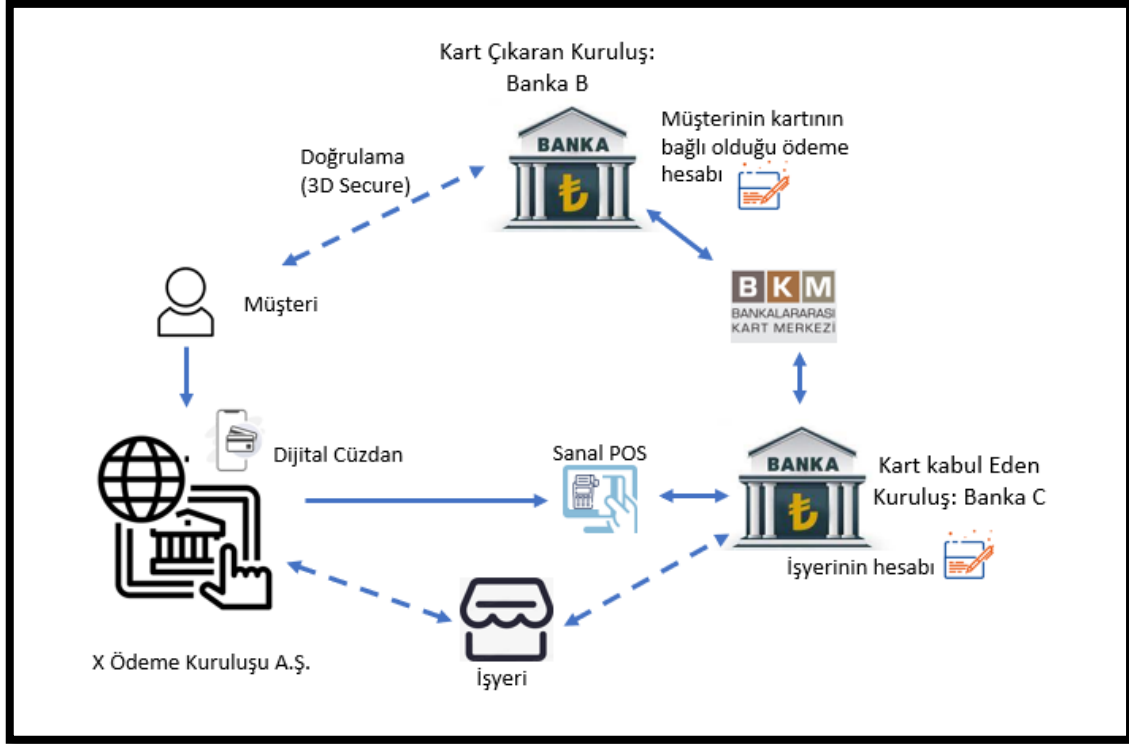
Evet.

Y Ödeme Kuruluşu A.Ş. gerek müşterisi olan Ödeme Hizmeti Kullanıcısı gerekse B Bank, C Bank ve E Elektronik Para Kuruluşu A.Ş. (HHS'ler) ile yaptığı birebir sözleşmeler kapsamında doğrudan muhatap olmakta, Ödeme Hizmeti Sağlayıcısı olarak HHS'lere ve müşterilerine karşı teknik/idari/hukuki sorumluluğu bulunmaktadır. Bu iş modeli (f) bendi kapsamında değerlendirilmekte ve Y Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin verdiği hizmete ilişkin (f) bendi kapsamında TCMB'den faaliyet izni alması gerekmektedir.

Ek olarak, Y Ödeme Kuruluşu A.Ş., müşterisi olan Ödeme Hizmeti Kullanıcısının ilgili HHS'lerdeki hesap bilgilerinin (bakiye, hesap hareketleri, vb.) elde edip müşterisine (ÖHK) sunuyor ise (f) bendine ek olarak (g) bendi kapsamında da TCMB'den faaliyet izni alması gerekmektedir.

Banka olan Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının ise bu kapsamda gerçekleştirdikleri söz konusu faaliyetlere ilişkin faaliyet izni almalarına gerek bulunmamaktadır.

Senaryo 5:

Şekil 9: Senaryo 5

Bu senaryoda (a), (b) ve (c) bentlerinden faaliyet izni bulunan X Ödeme Kuruluşu A.Ş.'nin (X Ödeme) müşterileri kendilerine ait banka kartlarını X Ödeme'nin sunduğu dijital cüzdanda saklamaktadır. Müşteri, X Ödeme'nin uygulamasını kullanarak bu dijital cüzdandaki kartlarından (bağlı ödeme hesabından) X Ödeme'nin anlaşmalı işyerinin hesabına fon transferi yapmaktadır (Şekil 9).

Bu ödeme akışında X Ödeme, müşterisinin dijital cüzdanından seçtiği kart bilgisini kullanarak Banka C'nin Sanal POS'u üzerinden ödemeyi başlatır. Standart bir kartlı ödeme akışı kapsamında BKM üzerinde otorizasyon alınır, kart çıkaran kuruluş (Banka B) tarafından müşterinin ödemeyi onaylaması sağlanır. Takas ve mutabakatı yapılan ödemeye ilişkin söz konusu fon Banka C tarafından işyerinin hesabına yansıtılır.

Bu senaryoda, müşteri kartını işyerinde (veya X Ödeme işyeri adına) değil X Ödeme nezdinde bir dijital cüzdanda saklamaktadır. Bu noktada, örneğin bir e-ticaret firması üzerinde işlem yapmak amacıyla kart bilgilerini bu e-ticaret firmasında saklamasından ayrılmaktadır. Dolayısı ile, X Ödeme nezdindeki dijital cüzdanındaki kartlarını kullanarak bu işyeri dışında farklı işyerlerine de ödeme yapması mümkündür. Müşterinin işyerine yapmak üzere X Ödeme'nin aracı olduğu bu ödeme akışı, **ödeme emri başlatma hizmeti kapsamına girmekte** ve X Ödeme'nin 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinden lisans almasını gerektirmektedir.

Özetle, yukarıdaki akış, sanal POS hizmeti ve ödeme emri başlatma hizmeti olmak üzere iki farklı ödeme hizmeti içermektedir.

Diğer taraftan, söz konusu akış hâlihazırda standartları belirlenmiş ÖHVPS arasında yer almadığından anılan işlemler mevcut yöntemler ve kurallar çerçevesinde yürütülebilecek olup BKM GEÇİT üzerinden yapılmayacaktır.

Sıkça Sorulan Hususlara Yönelik Değerlendirmeler

Hesap Bilgisi Hizmeti ve Ödeme Emri Başlatma Hizmeti kapsamında TCMB'ye sıkça gelen hususlara yönelik değerlendirmeler aşağıda yer almaktadır.

Ödeme Hesapları ve İşlem Türleri

- ÖHVPS kapsamına giren ödeme hesabı olarak değerlendirilecek hesaplar Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında sayılmıştır:
 - Vadesiz hesaplar,
 - İşlem hesapları,
 - Kredi kartı hesapları,
 - Elektronik para hesapları,
 - Müşteri adına açılan ve başka bir hesaba bağlı olmaksızın diğer kişilere fon aktarımı yapılabilen hesaplar (bu hesaplar belirlenirken geçici hareketlerin izlendiği nazım hesaplar benzeri hesaplar dışarıda bırakılmalıdır)
 - TCMB, bu hesaplar dışında kalan ancak ödeme hizmeti sağlayıcılarının sundukları ödeme hizmetlerinde kullanılan diğer hesap türlerinden uygun olanları da ödeme hesabı olarak değerlendirilmesine karar vermeye yetkilidir.
 - Bir ödeme hesabının açık bankacılık kapsamında değerlendirilebilmesi için Yönetmeliğin 60 ıncı ve 61 inci maddeleri uyarınca **çevrimiçi erişilebilir** olması gerekmektedir. İşletilmekte olan çevrimiçi ödeme hesaplarına ilişkin ÖHVPS kapsamında değerlendirilen işlemin bulunduğu iş modelleri için TCMB'ye faaliyet izni başvurusunda bulunulması gerekmektedir.
 - Yürürlükteki [ÖHVPS API Standartları belgesi](https://ohvps.github.io/) (<https://ohvps.github.io/>);
 - **Vadesiz TL, yabancı para hesapları (gerçek ve tüzel kişilere ait ödeme hesapları) ve kredili mevduat hesaplarını,**
 - **Ödeme Emri Başlatma Hizmeti için**
 - Tekil ödeme (Virman/Havale/FAST/Müşterilerarası TL Aktarım Sistemi PÖS) işlemleri
 - Sadece Virman ve havale işlemleri kapsamında ek olarak yabancı para transferi
 - Aşağıdaki akış türlerini içeren TR Karekodlu ödemeler:
 - Akış türü 01: Dinamik doğrulamalı işyeri ödemesi
 - Akış türü 02: Statik doğrulamalı işyeri ödemesi
 - Akış türü 03: Kişiden kişiye ödemeler.
 - **Hesap Bilgisi Hizmeti için**
 - Temel veya ayrıntılı hesap bilgisi sorgusu
 - Bakiye sorgusu
 - Gerçekleşen işlemler için hesap hareketleri sorgusu
- işlemlerini desteklemektedir.
- Bir HHS'nin gerçek veya tüzel kişi müşterilerine yalnızca kendi nezdinde bulunan ödeme hesaplarına ilişkin olarak verdiği hizmetler ÖHVPS kapsamı dışındadır. Ödeme hizmeti sağlayıcısının kendi nezdindeki hesaplarla ilgili olarak kendi müşterisine Kanun kapsamında sunduğu hizmet ödeme hesabının işletimi ile ilgili olup 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamındadır. HHS'lerin başka ödeme hizmet sağlayıcılar nezdindeki hesaplarla ilgili sunduğu hizmetler 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentleri kapsamındadır.

- Teknik sertifikasyon çalışmaları, yürürlükteki standartta desteklenen hesaplar ve işlemler kapsamında yürütülmektedir. Standartta fonksiyonel değişiklikler olması durumunda yeni eklenen fonksiyonlar için belirlenecek bir süreç içerisinde teknik sertifikasyon çalışmaları yapılır.

YÖS'lerin ÖHVPS kapsamında HHS'den aldıkları verileri saklaması ve işlemesi

Bilindiği üzere, Yönetmeliğin 15 inci maddesinin sekizinci fıkrası uyarınca, (f) ve/veya (g) bentlerinde belirtilen ödeme hizmetlerini sunan kuruluşlar, tüzel kişilerin ve tacirlerin idari ve operasyonel süreçlerine ilişkin olarak, katma değerli hizmetler ile ödeme hizmeti sağlayıcıları nezdinde bulunan ve ödeme hesabı olarak değerlendirilmeyen diğer hesaplarla ilgili bilgi hizmetlerini sunabilmektedir. Bu kuruluşlar, müşterinin hesap bilgisi rıza süresinin dolması veya müşteri tarafından rızanın iptal edilmesi durumunda temin edilen verilerini müşterinin onayının alınması koşuluyla saklamaya ve işlemeye devam edebilirler. Müşteri ile kuruluş arasındaki ilişkinin sonlanması durumunda ise düzenlemelerin gerektirdiği süre boyunca gizliliği ve bütünlüğü sağlanmış şekilde saklanması gereken denetim izleri hariç söz konusu verilerin silinmesi gerekmektedir.

Güvenli Alıcı Listesi HHS ortamında oluşturulmaktadır. Risk değerlendirmesi kapsamında kimlik doğrulama için güvenli alıcı listesinin dikkate alınması HHS'nin inisiyatifindedir.

- Ödeme hesabının güvenliğinden öncelikli olarak sorumlu HHS olduğu için ÖHVPS'ye ilişkin düzenlemelerde HHS tarafında güvenli alıcılar listesinde yer alan bir alıcıya ödeme yapılması durumu da dâhil olmak üzere ÖHK'ya GKD uygulanıp uygulanmayacağı, yapacağı risk değerlendirmesine göre HHS'nin inisiyatifine bırakılmıştır.
- GKD uygulanmayan işlemlerde, bu işlemlerle ilgili olarak, gerçekleştirilen işlemin müşteri tarafından yapıldığını ispat etme yükümlülüğü HHS'dedir.
- "ÖHK tarafından HHS üzerinden GKD gerektirmeyen işlemler için ÖBHS rolündeki YÖS'e tüm hesaplardaki işlemlerin gerçekleştirilmesine yönelik tek seferde genel yetki verilmesi gibi basitleştirilmiş bir onay mekanizmasının ve otomasyona izin veren bir yapının oluşturulması" yönteminin müşteri memnuniyetini artıracığı düşünülse de HHS'nin hesap güvenliliğine ilişkin sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı için uygulanmamaktadır.

Hesap Bilgisi Hizmetine ilişkin sorgulamalarda fon göndericilerine/alıcılarına ait özel nitelikli kişisel veri niteliğindeki kimlik bilgileri (T.C Kimlik Numarası (TCKN), Vergi Kimlik Numarası (VKN), vb.) ve IBAN numarası, hesap numarası gibi karşı taraf bilgileri sadece maskelenerek görüntülenebilmektedir.

- Hali hazırda, açık bankacılık olmaksızın bankalar üzerinden gönderilen para transferi (EFT/Fast/Havale) işlemlerinde, 5411 Sayılı Bankacılık Kanunu'nun 73 üncü maddesi kapsamında, gönderen hesap numarası/IBAN, gönderenin rızası alınmaksızın para transferi alıcısının dekont, hesap ekstresi vb. gibi raporlarında açık bir biçimde gösterilememektedir. Gönderenin hesap numarası/IBAN, sadece göndericinin açık rızası kapsamında para transferi mesajının açıklama alanında alıcıya bildirilmekte, raporlamalarda gönderen hesap numarası/IBAN açık bir biçimde yer almayarak maskeli olarak görüntülenmektedir. Benzer şekilde, ÖHVPS Hesap Bilgisi Hizmetleri ile listelenen fon transferlerinde de karşı taraf bilgileri maskeli olarak yer almaktadır.

Bankaların halihazırda çevrimiçi hesap ekstre paylaşımı hizmetleri

- Bankaların çevrimiçi (örneğin, XML formatlı) hesap ekstre paylaşımı hizmetleri 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında hesap bilgisi hizmeti olarak değerlendirilmektedir. Bu tür hizmet veren bankaların bu hizmetleri hesap bilgisi ve hareketi konsolidasyonu alanında faaliyet gösteren finansal teknoloji şirketleri aracılığıyla sunmaları (yukarıda verilen Hesap Bilgisi Hizmeti senaryolarında bahsedilen, firma ve HHS arasında doğrudan muhataplık ilişkisinin olduğu varsayımı ile) standardı tanımlı servislerin standart dışı yöntemlerle sunulması kapsamında değerlendirilmekte olup, söz konusu hizmeti veren şirketlerin 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinden lisans alması gerekmektedir.
- Öte yandan bankaların çevrimiçi hesap ekstrelerini, kendi verilerine kendi sistemleri üzerinden erişmek isteyen ticari ve kurumsal müşteriler ile paylaşması ÖHVPS kapsamında yer almayıp mevcut haliyle lisans alımı gerektirmeden devam edebilecektir.

Halihazırda, (f) ve/veya (g) bentleri kapsamında ödeme hizmeti sunan ancak TCMB'ye bu hizmetler için faaliyet izni başvurusunda bulunmayan hizmet sağlayıcıların faaliyet izni almış bir kuruluşun temsilcisi olarak temsilcilik mekanizması ile faaliyetlerini sürdürmesi.

Temsilci, Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (tt) bendinde "*Kuruluş adına ve hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi*" olarak tanımlanmış ve Yönetmeliğin 18 nci maddesinde ise, Kuruluşun ödeme hizmetlerini elektronik veya fiziki kanallar üzerinden temsilci aracılığıyla yürütebileceği ifade edilerek temsilcilik ilişkisine ilişkin hükümler belirtilmiştir. Temsilci, kuruluş adına ve hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişi olduğundan müşterinin faaliyet izni almış kuruluşun (YÖS) müşterisi olması, bu amaçla, halihazırda temsilci rolünde olacak hizmet sağlayıcıların müşterilerinin sözleşmelerini faaliyet iznine sahip YÖS'ün müşterisi olacak şekilde yeniden düzenlemeleri, kendi ad ve/veya hesabına sunduğu izlenimini oluşturacak ifade ve işaretler kullanmamaları gerekmektedir.

Müşterilerle yapılacak sözleşmeler başta olmak üzere 13 Aralık 2021 tarihli ve "Sözleşmeler" konulu Bankamız Talimatı² ile bildirilen bu hususa ve Yönetmeliğin 18 nci maddesi ile Yönetmelik ve Tebliğin temsilcilik ile ilgili hükümlerine uyum sağlandığı sürece temsilcilik ilişkisi ile faaliyetlerin yürütülmesinde bir sakınca bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, hizmet sağlayıcı tarafından 1 Ocak 2020 tarihinden önce sunulmaya başlanan ve Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentleri kapsamına giren hizmetlerin kendi nam ve hesaplarına standartlara uyum süresince sunulmasına devam edilebilmesi için 6493 sayılı Kanun'un Geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası gereği 1 Aralık 2022 tarihine kadar Bankamıza faaliyet izni başvurusunda bulunmuş olması gerekmektedir.

2

[Kuruluşlar – 13 Aralık 2021 tarihli ve "Sözleşmeler" Konulu TCMB Talimatı, <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/72cad787-69c1-45b9-8bc5-018d3e906d98/2021122021152413.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-72cad787-69c1-45b9-8bc5-018d3e906d98-nSZN3eh>](https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/72cad787-69c1-45b9-8bc5-018d3e906d98/2021122021152413.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-72cad787-69c1-45b9-8bc5-018d3e906d98-nSZN3eh)

Lisanslama ve Teknik Sertifikasyon Hususları

6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve/veya (g) bentlerinde yer alan ödeme hizmetlerini sunmak isteyen Kuruluşların TCMB'den söz konusu hizmetlere yönelik faaliyet izni alması gerekmektedir.

- 6493 sayılı Kanun'un "Yürürlükteki düzenlemelere ilişkin geçiş hükümleri" başlıklı Geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan **1 Ocak 2020 tarihinden önce** sunulmaya başlanan ve 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentleri kapsamına giren hizmetleri sunmakta olan kuruluşlar (6493 sayılı Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının diğer bentlerinde belirtilen ödeme hizmetleri kapsamında faaliyet iznine sahip olan kuruluşlar veya faaliyet iznine sahip olmadan (f) veya (g) bendi kapsamında değerlendirilebilecek hizmetleri sunan diğer şirketler) **1 Aralık 2022** tarihine kadar TCMB'ye lisans başvurusu yapmış olmaları halinde verdikleri hizmetleri kesintisiz sürdürebileceklerdir.
- Diğer taraftan, 6493 sayılı Kanun'un Geçici 3 üncü maddesi yürürlüğe girdiği **1 Ocak 2020 tarihinden sonra** söz konusu ödeme hizmetlerini sunmak üzere faaliyet genişletme başvurusunda bulunacak olan kuruluşlar için 6493 sayılı Kanun'un Geçici 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası uygulama alanı bulmayacağından, Bankaya yapacakları başvurular için herhangi bir süre sınırlaması bulunmamakta olup bu çerçevede Bankaya yapacakları başvuruların değerlendirilmesinde Yönetmelik ve Tebliğ'deki ilgili hükümler esas alınacaktır.
- Hesap bilgisi hizmeti ve ödeme emri başlatma hizmeti sunan bankaların (YÖS olmak isteyen bankalar) faaliyet izni almalarına gerek bulunmamaktadır. Bununla birlikte, ÖBHS ve HBHS olarak işlev görecektir bankaların BKM geçidine bağlanabilmek için banka dışı kuruluşlar gibi gerekli teknik sertifikasyonu tamamlamaları gerekecektir.
- 6493 sayılı Kanun'un 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (f) ve (g) bentleri kapsamına giren hizmetler için lisans başvurusunda bulunulmuş olması birbirinin ön şartı değildir. Diğer bir ifade ile, bir kuruluş söz konusu iki hizmet için ayrı ayrı veya her ikisi için de lisans başvurusunda bulunabilir. Ek olarak, Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasında belirtilen diğer ödeme hizmetleri kapsamında sunulan iş modelleri (f) ve (g) bentlerinde yer alan hizmetleri içermediği sürece söz konusu bentlerden izin alma gerekliliği bulunmamaktadır.

Teknik Sertifikasyon

(f) ve (g) bentlerinde yer alan ödeme hizmetlerine ilişkin standartları belirlenmiş veri paylaşım servisleri hizmetlerinin sunulabilmesi GEÇİT teknik sertifikasyonunun tamamlanması ile mümkün bulunmaktadır.

- (f) ve/veya (g) bentlerinde yer alan ödeme hizmetlerini sunmak için TCMB'ye faaliyet izni başvurusunda bulunan şirketlerin ve faaliyet genişletme başvurusunda bulunan kuruluşların, iş akışları standartları belirlenmiş veri paylaşım servislerini içeriyorsa, başvuru sürecinin bir parçası olarak BKM'ye başvurarak BKM Geçidi için teknik sertifikasyonu başarıyla tamamlaması gerekmektedir. Teknik sertifikasyon sürecine ilişkin genel akış son bölümde sunulmaktadır.

Standartları henüz belirlenmemiş veri paylaşım servisi hizmetleri (diğer bir ifade ile ÖHVPS API standartları belgesinde henüz tanımlanmamış servisler), gereklilikler belirleninceye ve ÖHVPS API standartları içerisinde tanımlanana kadar standart olmayan servisler kullanılarak verilmeye devam edilir. HHS'ler ve YÖS'ler, TCMB tarafından teknik ve operasyonel gerekliliklerin belirlenmesinin ardından bu hizmetler için de en geç bir yıl içerisinde uyum sağlayarak, hizmetleri söz konusu gerekliliklere uygun olarak yürütmeye başlar.

- Standartları henüz belirlenmemiş veri paylaşım servisi hizmetlerinin teknik sertifikasyonunun, TCMB tarafından standartların belirlenmesinin ardından verilecek bir yıllık uyum süresi içerisinde tamamlanması gerekmektedir.

Nezinde ödeme hesabı bulunduran ödeme hizmeti sağlayıcıları (HHS) Yönetmeliğin 59 uncu maddesi uyarınca asgari olarak GEÇİT'e bağlanarak, hesap bilgisi hizmeti ve ödeme emri başlatma hizmetleri

kapsamında talepte bulunan tüm YÖS'lerden gelen istekleri gecikmeksizin gerçekleştirmeye ve YÖS'ler dışındaki kişilerin yetkisiz bir şekilde bu hizmetleri sunma amacıyla ödeme hesaplarına erişmelerini engellemek için gerekli önlemleri almaya yönelik alt yapıyı sağlamakla yükümlüdürler. HHS'lerin, ÖHVPS standartlarına uyumu için tarihler, Yönetmelik ve Tebliğin Geçici 1 inci maddelerinde belirlenmiştir.

- Yönetmeliğin ve Tebliğin yürürlüğe girdiği tarih olan 1 Aralık 2021 tarihi itibarı ile (f) ve/veya (g) bentlerinde yer alan teknik gereklilikleri belirlenmiş veri paylaşım servisleri hizmetlerini (diğer bir ifade ile BKM API standartları belgesinde yer alan servisleri) standart olmayan servislerle sunmakta olan HHS'ler, **30 Haziran 2023** tarihine kadar standart olmayan servislerle sunmaya devam edebilirler. Ancak, bu HHS'lerin **30 Haziran 2023** tarihine kadar teknik sertifikasyonlarını başarıyla tamamlayarak GEÇİT'e bağlantı sağlamaları gerekmektedir.
- Yönetmeliğin Geçici 1 inci maddesinin dokuzuncu fıkrası ve Tebliğin Geçici 1 inci maddesi ikinci fıkrası uyarınca nezdinde ödeme hesabı bulunan ve TCMB Ödeme Sistemlerinde hesaba ödeme işlemleri açısından toplam adede göre ilk 10 katılımcı arasında yer alan ödeme hizmeti sağlayıcıların (ilk 10 HHS) teknik sertifikasyonlarını başarıyla tamamlayarak **30 Haziran 2023** tarihine kadar GEÇİT'e bağlantı sağlamaları gerekmektedir.
- Nezdinde ödeme hesabı bulunduran ve yukarıdaki maddelerde yer almayan diğer tüm ödeme hizmeti sağlayıcıların (diğer HHS'ler), **30 Haziran 2024'e** kadar, teknik sertifikasyonlarını başarıyla tamamlayarak GEÇİT'e bağlantı sağlamaları gerekmektedir.
- Standartları belirlenmiş bir veri paylaşım servisini mevcut bağlantıları ile vermek isteyen HHS'nin ve hizmeti alan YÖS'ün BKM teknik sertifikasyon sürecini tamamlamış olması gerekmektedir.

(f) ve/veya (g) bentlerinden lisans başvurusu yapan kuruluşların bilgi sistemleri için Tebliğ'de yer alan hükümlere uyum sağlaması gerekmektedir.

- (f) ve/veya (g) bentlerinden lisans başvurusu yapan kuruluşlar da faaliyet izni gerektiren diğer ödeme hizmetlerinde olduğu gibi bilgi sistemleri kapsamında Tebliğe uyum sağlamak zorundadırlar. Bilindiği gibi lisans başvurusu İstihbari İnceleme Aşaması ve Nihai Onay Aşaması olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır (Ticaret Siciline Tescil sürecinin de İstihbari İnceleme Aşamasından önce tamamlanması gerekmektedir). İstihbari inceleme aşaması olumlu tamamlandıktan sonra istihbari inceleme aşamasına ilişkin olumlu kararı içeren resmi yazı ile birlikte başvuru sahibi kuruluş BKM'ye teknik sertifikasyon için başvurarak teknik sertifikasyonu tamamlar. Teknik sertifikasyon sonucu ve Tebliğin 28 inci maddesi kapsamında yaptıracağı bilgi sistemleri bağımsız denetimi sonucunu Yönetmeliğin 11 inci maddesi onuncu fıkrasında belirtilen nihai onay aşamasına ilişkin başvurusuna ekler.

ÖHVPS Lisanslama ve BKM Teknik Sertifikasyon Genel İş Akışı

- Kuruluş, (f) ve/veya (g) bendi için TCMB'ye lisans başvurusunda (hâlihazırda lisanslı bir kuruluş ise **faaliyet genişletme**, aksi takdirde **yeni faaliyet başvurusu**) bulunur.
- **Faaliyet genişletmelerde;** Kuruluş, TCMB'ye başvurusunun ardından teknik sertifikasyon için BKM'ye başvuruda bulunabilir. BKM'ye başvuru sırasında faaliyet izninin yayımlandığı *Resmi Gazete bilgileri* ile TCMB ye faaliyet genişletme için sunulan belgelerin *kapak sayfasını* sunar.
- **Yeni faaliyet başvurularında;** şirket, teknik sertifikasyon için BKM'ye başvuruda bulunabilmek için, TCMB'ye yaptığı başvurunun İstihbari İnceleme Aşamasının olumlu sonucunu bekler. TCMB'den alacağı olumlu sonuç kararını içeren *resmi yazı* ile birlikte teknik sertifikasyon çalışmaları için BKM'ye başvurur.
- **Gerek faaliyet genişletme gerekse yeni faaliyet başvurusunda,** Kuruluş/şirket BKM'deki teknik sertifikasyon çalışmaları sonrasında BKM'den alacağı başarılı sonuç belgesine ilişkin *resmi yazıyı* (yeni faaliyet başvurusunda nihai başvuru esnasında) TCMB'ye iletir.
- Kuruluş/şirket TCMB'deki idari lisans sürecinin tamamlanmasını ve **nihai onay sonucunun Resmi Gazete'de** yayımlanmasını bekler.
- Kuruluş **faaliyete başlamaya karar verdiğinde**, nihai onay sonucu olarak aldığı *resmi yazıyı* BKM'ye iletir.
- BKM teknik hazırlıklarını tamamlayarak kuruluşu **üretim ortamına** alır.

- Kuruluş, Yönetmeliğin 11 inci maddesinin on altıncı fıkrası uyarınca, faaliyete başladığı tarihten itibaren on gün içinde lisans ücreti ve buna ilişkin ödenmesi gereken ilgili kanuni yükümlülüklerin TCMB tarafından belirlenen hesaba yatırıldığını gösterir dekont ile birlikte, faaliyete başladığına dair TCMB'ye bildirimde bulunur.

Kısaltmalar

Bu belge kapsamında;

API: Uygulama Programlama Arayüzünü [*ing.* Application Programming Interface],

BKM: Bankalararası Kart Merkezi Anonim Şirketini,

GKD: Güçlü Kimlik Doğrulamayı [*ing.* Strong Customer Authentication (SCA)],

HBH: Hesap Bilgisi Hizmetini,

HBHS: Hesap Bilgisi Hizmeti Sağlayıcısını [*ing.* Account Information Service Provider (AISP)],

HHS: Hesap Hizmeti Sağlayıcısını [*ing.* Account Servicing Payment Service Provider (ASPSP)]

Kanun: 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanunu,

ÖBH: Ödeme Emri Başlatma Hizmetini,

ÖBHS: Ödeme Emri Başlatma Hizmeti Sağlayıcısını [*ing.* Payment Initiation Service Provider (PISP)],

ÖHK: Ödeme Hizmeti Kullanıcısını (Müşteri) [*ing.* Payment Service User (PSU)],

ÖHS: Ödeme Hizmeti Sağlayıcısını [*ing.* Payment Service Provider (PSP)],

Tebliğ: 01/12/2021 tarihli ve 31676 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşlarının Bilgi Sistemleri İle Ödeme Hizmeti Sağlayıcılarının Ödeme Hizmetleri Alanındaki Veri Paylaşım Servislerine İlişkin Tebliği,

YÖS: Yetkili Ödeme Hizmeti Sağlayıcısını [*ing.* Third Party Payment Service Providers (TPP)],

Yönetmelik: 01/12/2021 tarihli ve 31676 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmeliği

ifade etmektedir.